

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/154

Karar Sayısı : 2025/260

Karar Tarihi : 11/12/2025

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12/5/1982 tarihli ve 2670 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 126. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...ve aylıktan kesme..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 35., 70. ve 155. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Aylıktan kesme cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 126. maddesi şöyledir:

"Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar:

Madde 126- (Başlığı ile Birlikte Değişik: 12/5/1982 - 2670/32 md)

Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde valiler tarafından verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir.

Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Ret halinde atamaya yetkili amirler 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.

Özel kanunların disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullarla ilgili hükümleri saklıdır."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi içtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 10/7/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Burcu TAŞYAPAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan ve ilgisi görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinde devlet memurlarına verilebilecek disiplin cezaları; uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve devlet memurluğundan çıkarma olarak sayılmıştır.

4. Anılan Kanun'un 126. maddesinde ise söz konusu disiplin cezalarını vermeye yetkili amir ve kurullar düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarının disiplin amirleri tarafından, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amirler, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hâllerde valiler tarafından verileceği hüküm altına alınmış olup söz konusu fıkra da yer alan "...ve aylıktan kesme..." ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

5. Kanun'un 124. maddesinde disiplin amirlerinin, kurumların kuruluş ve görev özellikleri dikkate alınarak özel yönetmeliklerinde tayin ve tespit edileceği belirtilmiştir; 134. maddesinde ise disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esaslar ile bunların yetki ve sorumlulukları gibi hususların Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

6. Öte yandan 135. maddeye göre disiplin amirleri tarafından verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin kuruluna itiraz edilmesi mümkündür.

B. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralda aylıktan kesme disiplin cezasını verme yetkisinin disiplin amirine bırakıldığı, disiplin amirine verilen yetkinin aşırı ve ölçsüz olduğu, aylıktan kesme cezasının mülkiyet ve kamu hizmetine girme haklarını sınırladığı, *disiplin amiri* kavramının belirsiz olduğu, atama, görevden alma ve aday memurluğa son verme işlemlerine ilişkin davalarda temyiz kanun yolu açık olmasına rağmen bu işlemlerin tesisine neden olan aylıktan kesme cezasına karşı açılan davaların istinafta kesinleşmesinin temyiz kanun yolunu etkisiz kıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 35., 70. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 128. maddesi yönünden incelenmiştir.

9. Anayasa'nın 128. maddesinde "*Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin*

gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür./ Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir...” denilmiştir. Buna göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi zorunludur.

10. Anayasa’nın söz konusu maddesinin ikinci fıkrasında memurlar ve diğer kamu görevlileri özlük hakları bakımından anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statü haklarını doğrudan etkileyen disiplin işlemlerinin anılan fıkrada yer alan *diğer özlük işleri* kavramı kapsamına girdiğinde kuşku bulunmamaktadır (AYM, E.2025/56, K.2025/124, 3/6/2025, ř 12). Buna göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin disiplin işlemlerine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenlenmesi gerekir.

11. Bununla birlikte kamu görevlilerinin disiplin cezası ile cezalandırılmalarında yetkili karar merciine ve uygulanacak usule ilişkin olarak Anayasa’da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla kamu görevlilerinin aylıktan kesme disiplin cezası ile cezalandırılmalarıyla ilgili usul ve esasların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisindedir (benzer değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2020/72, K.2022/160, 13/12/2022, ř 132; E.2021/44, K.2024/172, 17/10/2024, ř 20; E.2024/90, K.2024/233, 25/12/2024, ř 21).

12. İtiraz konusu kural, aylıktan kesme disiplin cezasının disiplin amirlerince verilmesini öngörmektedir. 657 sayılı Kanun’un 124. maddesinde disiplin amirlerinin kurumların kuruluş ve görev özellikleri dikkate alınarak özel yönetmeliklerinde tayin ve tespit edilecek olan amirler olduğu belirtilmiştir.

13. Anılan Kanun, kamu personel rejimini düzenleyen temel kanun niteliğindedir. Kanun kapsamında personel istihdam edilen her bir kamu kurum ve kuruluşunun teşkilat yapısının yerine getirilen hizmete göre farklılık gösterebileceği gözetilerek disiplin amirlerinin Kanun metninde tek tek belirlenmesi yerine kurumların kuruluş ve görev özellikleri dikkate alınarak özel yönetmeliklerinde tayin ve tespit edilmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu kapsamda kanun koyucunun disiplin amirlerinin belirlenmesiyle ilgili olarak bir ereve belirlediği, kanun ve ikincil mevzuat çerçevesinde ceza vermeye yetkili disiplin amirlerinin belirlenebilir nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

14. Öte yandan Kanun’da disiplin amiri tarafından verilen disiplin cezalarına karşı disiplin kuruluna itiraz kanun yoluna başvurma imknının düzenlendiği ve idari yargıda iptal davası aılabileceği, bu itibarla disiplin amirlerinin kuralla tanınan yetkilerini kullanırken Anayasa’da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin korunması için gerekli ölçütlere aykırı şekilde hareket etmesinin önüne geçecek güvencelerin bulunduğu görülmektedir.

15. Her ne kadar başvuru kararında kuralın aylıktan kesme cezasına karşı açılan davaların istinafta kesinleşmesinin temyiz kanun yolunu anlamsızlaştırdığı ileri srlmişse de kuralla yalnızca aylıktan kesme disiplin cezasını vermeye yetkili mercii düzenlenmekte olup kural, aylıktan kesme disiplin cezasına karşı başvurulabilecek yargısal yollara ilişkin bir düzenleme içermemektedir. Dolayısıyla anılan hususun kuralın anayasallık denetimiyle ilgili bulunmamaktadır.

16. Bu itibarla aylıktan kesme disiplin cezasının disiplin amirlerince verilmesini öngören kural, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup keyfiłiđe izin vermeyecek

şekilde yasal güvence içeren ve belirli, ulaşılabilir, öngörülebilir nitelikte bir düzenleme öngören kuralın kanunilik ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 128. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüşse de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 128. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 35., 70. ve 155. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12/5/1982 tarihli ve 2670 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 126. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...ve aylıktan kesme..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 11/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI